



5 گانه شدن واکسن‌های ضروری کودک

ه گفته رئیس سازمان غذا و دارو، توزیع و تزریق واکسن «پنتاوالان» از همین هفته در کشور آغاز شده است. شاید بسیاری ندانند ...

به گفته رئیس سازمان غذا و دارو، توزیع و تزریق واکسن «پنتاوالان» از همین هفته در کشور آغاز شده است. شاید بسیاری ندانند که از این پس، واکسن پنج‌گانه یا «پنتاوالان» که چهار جزء آن یعنی دیفتری، سیاه سرفه، کزاز و هپاتیت «ب» در کشور از سال‌ها قبل در برنامه واکسیناسیون ملی قرار داشته است، در کنار جزء پنجم یا واکسن هموفیلوس آنفلوآنزا به نوزادان دو تا شش ماهه تزریق خواهد شد، اما تزریق واکسن جدید و اجباری شدن تزریق آن به کودکان و به چه دلایلی اهمیت دارد؟ دکتر فیروزه ساجدی، متخصص اطفال در گفت و گو با جام جم با تاکید بر این که هموفیلوس آنفلوآنزا با عامل ویروسی آنفلوآنزا تفاوت دارد، می‌گوید: این باکتری، عامل ابتلا به بیماری‌هایی چون مننژیت و عفونت‌های تنفسی است. هموفیلوس آنفلوآنزا مانند بیماری‌های ویروسی در شرایط خاص یعنی با کاهش سیستم ایمنی بدن و بروز التهابات مزمن مانند آلرژی‌ها فعال می‌شود. البته اغلب مبتلایان به بیماری ناشی از این باکتری، کودکان بالاتر از دو ماه هستند، گرچه اغلب بیماری‌های تهجمی در سنین سه ماهگی تا سه سالگی بروز پیدا می‌کند.

چه زمانی دچار عفونت هموفیلوس می‌شوید؟

به گفته دکتر ساجدی، عفونت هموفیلوس، گسترش جهانی دارد و بیماری‌هایی چون الکلیسم (اعتیاد حاد به مصرف مشروبات الکلی)، بیماری‌های نقص تولید آنتی‌بادی، کم‌خونی داسی شکل (یک اختلال خونی ژنتیکی که با هموگلوبین معیوب شناخته می‌شود)، برداشتن طحال و بیماری‌های ریوی مزمن از عوامل زمینه ساز عفونت هموفیلوس است. این متخصص اطفال می‌افزاید: در حدود 60 تا 90 درصد کودکان و 5 درصد از بالغین، ناقل هموفیلوس آنفلوآنزا در گلو یا بینی و حلق هستند که هنگام صحبت کردن، عطسه یا سرفه، عامل میکروبی هموفیلوس را در هوا پراکنده و از طریق استنشاقی به دیگران منتقل می‌کنند.

مننژیت، شدیدترین شکل بیماری

گرچه شایع‌ترین شکل ابتلا به عفونت هموفیلوس؛ بیماری‌های عفونی تنفسی است، ولی گاهی این عامل میکروبی به بروز بیماری‌های خطرناک‌تری نیز منجر می‌شود.

دکتر ساجدی با اشاره به این مساله می‌گوید: هموفیلوس آنفلوآنزا ممکن است عفونت‌هایی مانند عفونت خون، ریه و مننژیت ایجاد کند. گاهی نیز موجب عفونت پوست، حنجره، استخوان و مفصل می‌شود. حتی برخی گونه‌های این عامل میکروبی موجب عفونت گوش، ریه، التهاب ملتحمه و سینوزیت در کودکان می‌شود. وی تاکید می‌کند: مننژیت حاد نیز شدیدترین فرم بیماری هموفیلوس آنفلوآنزاست که شایع‌ترین علت مرگ کودکان از سه ماهگی تا سه سالگی را به خود اختصاص می‌دهد. البته مننژیت به ندرت در کمتر از سه ماهگی دیده می‌شود و در کودکان بالاتر از شش سالگی نیز غیر شایع است. علائم مننژیت به شکل تب، سردرد شدید، تهوع، استفراغ و سفتی گردن است.

هموفیلوس و خطر عفونت حنجره

به گفته دکتر ساجدی، گرچه مننژیت از تظاهرات شدید و حاد عفونت هموفیلوس است که معمولا در کودکان بالای سه سال، کمتر بروز می‌کند، اما عفونت حنجره از دیگر بیماری‌های ایجاد شده بر اثر آلودگی با میکروب هموفیلوس است که در کودکان سه تا پنج سال دیده می‌شود. یعنی نسبت به مننژیت در سنین بالاتری بروز می‌کند. در واقع، یکی از اورژانس‌های طب اطفال مربوط به عفونت حنجره است که شروع حاد و پیشرفت سریع و بدخیم دارد. خوب است بدانید که عفونت حنجره ناشی از هموفیلوس، تورم قابل توجهی در گلو ایجاد می‌کند که همراه با انسداد راه هوایی است و نیاز به اقدامات اورژانس دارد. این متخصص اطفال تاکید می‌کند: عفونت خون با هموفیلوس آنفلوآنزا نیز در کودکان شش ماهه تا سه ساله مبتلا به کم‌خونی داسی شکل یا در موارد طحال برداری دیده می‌شود. عفونت گوش میانی نیز از تظاهرات شایع هموفیلوس آنفلوآنزاست. البته گاهی هموفیلوس آنفلوآنزا علت شایع عفونت چرکی مفصل و ریه در کودکان نیز محسوب می‌شود.

سلولیت یا عفونت پوستی

شاید بسیاری ندانند که عامل میکروبی که شایع‌ترین شکل تظاهرش آنفلوآنزاست ممکن است منشأ عفونت پوستی نیز باشد. دکتر ساجدی با اشاره به این که از تظاهرات میکروب هموفیلوس آنفلوآنزا، سلولیت یا عفونت پوستی است، می‌گوید: سلولیت یا عفونت پوست نیز در کودکان، طی سه ماهگی تا سه سالگی و بندرت در بالغین دیده می‌شود. پوست ناحیه گونه‌ها مهم‌ترین کانون سلولیت هموفیلوس آنفلوآنزاست، اما نواحی اطراف چشم و اندام‌های فوقانی نیز از محل‌های ابتلا محسوب می‌شود. علائم سلولیت یا عفونت پوست معمولا به شکل حاد شروع می‌شود که همراه با تورم، درد و تغییر رنگ پوست به آبی ارغوانی در محل ابتلاست.

وی تاکید می‌کند: هموفیلوس آنفلوآنزا به بسیاری از آنتی‌بیوتیک‌ها مقاوم است و در موارد شدید عفونت برای مهار آن باید از آنتی‌بیوتیک‌های بسیار قوی استفاده شود و صرفا در موارد غیرشدید می‌توان از آنتی‌بیوتیک‌های معمول مانند آمپی‌سیلین برای از بین بردن این عامل عفونی استفاده کرد.

پیشگیری با تزریق واکسن

آنچه درباره خطرناک بودن عامل عفونی هموفیلوس گفتیم، ضرورت پیشگیری از بیماری های ناشی از این عامل میکروبی را مشخص می کند که فقط با انجام واکسیناسیون امکانپذیر است.

دکتر ساجدی با اشاره به ورود واکسن هموفیلوس آنفلوآنزا به برنامه واکسیناسیون ملی کشور می گوید: تزریق واکسن های موثر، علیه هموفیلوس آنفلوآنزا از اوایل دهه ۱۹۹۰ برای کودکان زیر پنج سال و بیماران بدون طحال از سوی سازمان بهداشت جهانی مورد تاکید قرار گرفته است. واکسن پنتاوالان در مقابل پنج بیماری دیفتری، کزاز، سیاه سرفه، هیپاتیت B و هموفیلوس آنفلوآنزا ایمنی ایجاد می کند. البته دیفتری، کزاز، سیاه سرفه و هیپاتیت B قبلاً جزو برنامه جاری ایمن سازی کودکان در کشور بوده است و اکنون واکسن هموفیلوس آنفلوآنزا نوع B، جزء جدید و پنجم برنامه واکسیناسیون عمومی کودکان در کشور تلقی می شود. به این ترکیب، یعنی پنج نوع واکسن در کنار هم، پنجگانه یا پنتاوالان گفته می شود.

این متخصص اطفال تاکید می کند: این واکسن بی خطر است و در کاهش شیوع عفونت های هموفیلوس آنفلوآنزا در کودکان موثر است. تزریق این واکسن از دو ماهگی آغاز می شود و به ترتیب در چهار و شش ماهگی نیز به نوزاد تزریق خواهد شد. البته کودکانی که مبتلا به نقص مادرزادی یا اکتسابی تولید آنتی بادی هستند از تزریق واکسن هموفیلوس آنفلوآنزا سود نمی برند و باید به جای آن تزریقات مکرری از ایمونوگلوبین را دریافت کنند.

پونه شیرازی / گروه سلامت